

його настання, перегляду ставок єдиного соціального внеску, впровадження другого рівня пенсійної системи та інших важливих моментів. Відсутність консенсусу щодо ключових аспектів проведення реформ не тільки між суспільством та органами влади, але й в середині самого механізму державного управління соціальним страхуванням посилює скептичне ставлення громадян не лише до можливих результатів реформ, але й до самого факту їхнього проведення.

e-mail: office@tr.treasury.gov.ua

Городиська Г.Б., *головний казначей відділу обслуговування правоохоронних органів та силових структур Головного управління Державної казначейської служби України у Тернопільській обл.*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СИЛОВИХ СТРУКТУР

Horodyska H.B., *Chief Treasurer of the Service Department of Law Enforcement Agencies and Law Enforcement Agencies of the Main Administration of the State Treasury Service of Ukraine in Ternopil region*

FEATURES OF THE FINANCIAL CONTROL OF THE BODIES OF THE STATE TREASURY SERVICE OF UKRAINE IN THE PROCESS OF SERVICING THE POWER STRUCTURES

Як свідчить історія розвитку людської цивілізації, важливу роль у витрачанні бюджетних коштів відіграють видатки на забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки країни, функціонування державної влади й апарату управління. При цьому не суттєво, чи демократичні, чи тоталітарні режими приходили до влади, оскільки вказані видатки мають прерогативу над виконанням державою соціальної функції – наданням послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту і соціального забезпечення.

Якщо взяти до уваги фінансування управлінської функції держави, то на сучасному етапі демократичних перетворень перед Україною постало

завдання формування більш ефективної системи державного управління, оновлення змісту діяльності правоохоронних органів. На цьому фоні запровадження дієвого механізму контролю за функціонуванням правоохоронних органів має за мету підвищити ефективність витрачання бюджетних коштів. Не меншої уваги потребує проблема фінансування національної оборони, правоохоронної діяльності та забезпечення безпеки держави. Адже, на відміну від витрачання бюджетних коштів на державне управління, ці видатки зумовлені специфічними функціями держави – захистом інтересів суспільства в середині країни і на міжнародному рівні.

Зміни, які відбулися на світовій арені після розпаду СРСР, припинення гонки озброєнь, ліквідація стратегічної військової техніки, численні спроби реформування системи громадського порядку та судової влади значно вплинули на динаміку видатків на національну оборону, правоохоронну діяльність і забезпечення безпеки держави. Проте теперішній стан фінансового забезпечення цих сфер не відповідає фундаментальним принципам бюджетної політики й потребує перегляду. Значно посилило незадовільну картину позаблоковий статус України та її невизначеність у геополітичному просторі, що позбавляє додаткових джерел фінансування зазначеної категорії видатків [1, с. 521].

На сучасному етапі демократичних перетворень з метою забезпечення відповідності програм і дій органів державної влади у сфері національної безпеки й оборони набуло поширення оборонне планування. Відповідно до Закону України «Про організацію оборонного планування» [2] від 18 листопада 2004 р., його реалізація базується на застосуванні програмно-цільового методу складання оборонного бюджету, системності та паралельності формування планів, відповідальності суб'єктів планування в галузі оброби. Поряд із забезпеченням ефективності використання бюджетних коштів управління процесом оборонного планування спрямоване на захист національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх воєнних загроз, гарантування державою організаційно-технічних, науково-методичних, інформаційних, матеріальних і фінансових аспектів реалізації оборонної політики держави.

Як відомо, розпорядники бюджетних коштів можуть бути трьох ступенів. Наприклад, для установ Міністерства оборони України головним розпорядником коштів є міністр оборони, розпорядниками коштів другого ступеня – командуючі оперативних командувань і видів Збройних сил

України, розпорядниками коштів третього ступеня – командири військових частин. Особові рахунки відкриваються головним розпорядникам коштів і розпорядникам коштів другого ступеня. В них відображаються кошти, виділені для використання на утримання своєї установи, на централізовані заходи і для перерахування підвідомчим установам. Реєстраційні рахунки відкриваються розпорядникам коштів усіх ступенів для обліку витрат, передбачених їх кошторисами. Кошти на здійснення видатків Міністерства оборони України, Служби безпеки України й інших правоохоронних органів перераховуються Головним управлінням Державної казначейської служби України на рахунки обласних управлінь. При цьому розподіл коштів на обласному рівні здійснює розпорядник другого ступеня. Крім бюджетного фінансування, у вказаних установах можуть бути позабюджетні кошти (зокрема, спеціальні та депозитні кошти, суми за дорученнями тощо).

Таким чином, фінансові ресурси Збройних сил України, правоохоронних й інших органів утворюються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, їх витрачання здійснюється за цільовим призначенням на: оперативно-службову діяльність; бойову підготовку; оплату поставок озброєння, військової техніки, палива, продовольства, речового майна, необхідного для проведення бойової підготовки воїнів; виплату основних і додаткових видів грошового утримання військовослужбовців; забезпечення господарсько-побутових потреб військ, правоохоронних органів та органів безпеки держави; утримання військових навчальних закладів, військових академій, госпіталів, санаторіїв, лікувальних закладів; капітальне будівництво, ремонт військової техніки тощо. Відповідно до економічної класифікації у кошторисі доходів та видатків установ, що забезпечують національну оборону, правоохоронну діяльність і безпеку держави, виділяють поточні та капітальні видатки.

Поточні видатки переважно пов'язані з фінансовою підтримкою установ, що забезпечують національну оборону, правоохоронну діяльність та безпеку держави, на досягнутому рівні. Вони передбачають грошове утримання персоналу, витрати на медичне обслуговування, транспортування й інші види матеріального забезпечення, а також витрати на експлуатацію і ремонт техніки. Натомість капітальні видатки відображають матеріально-технічне переоснащення цієї галузі та містять витрати на придбання обладнання і предметів довгострокового користування, капітальне

будівництво та ремонт, закупівлю озброєння. Загалом в умовах ринкових трансформацій видатки бюджету на національну оборону, правоохоронну діяльність і забезпечення безпеки держави є доволі високими. У зв'язку із цим важливими напрямками роботи контролюючих органів є забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, поступового скорочення вказаних видатків, перш за все, за рахунок подальшого реформування Збройних сил України, Національної гвардії України, Прикордонних військ України тощо.

Однією із найважливіших складових економічної безпеки держави є реалізація її фінансової політики на належному рівні, оскільки саме вона є матеріальним підґрунтям для реалізації державою своїх функцій. Проте у зв'язку із складними економічними процесами, які ще більше загострилися після початку війни на сході України, питання фінансового контролю стають все більш актуальнішими.

Попередження фінансових правопорушень та злочинів, покращення фінансової дисципліни є запорукою ефективного функціонування державних фінансів, як специфічного виду економічних відносини. Визначальну роль в цьому напрямку діяльності є реалізація казначейського фінансового контролю за законністю та ефективністю використання бюджетних коштів, що в загальному підсумку повинно забезпечити зростання соціально-економічної захищеності громадян України.

Фінансовий контроль являє собою сукупність видів, форм і методів перевірки законності і доцільності здійснення фінансових операцій та реалізації на цій основі завдань фінансової політики [3]. При цьому суть казначейського контролю, як виду фінансового контролю полягає в здійсненні уповноваженими суб'єктами органів Державної казначейської служби України контролюючих дій з метою визначення фактичної відповідності законодавству певної діяльності чи фінансових операцій, реалізації визначених повноважень або угод, пов'язаних з надходженням чи використанням коштів в ході виконання бюджетів [4].

Казначейський контроль сьогодні в Україні відіграє значно більшу роль ніж у розвинених країнах, що пояснюється відсутністю громадського контролю, який повинен забезпечувати високий рівень фінансової дисципліни на локальному рівні, при безпосередньому виконанні розпорядниками коштів своїх прямих обов'язків. Але за тих умов, що на сьогодні

склалися в Україні, саме для органів Державної казначейської служби України делеговані ці повноваження.

Таким чином, повноваження Державної казначейської служби України закріплені в ст. 112 Бюджетного Кодексу України [5]. Оскільки відповідно до чинного законодавства на органи Державної казначейської служби покладені функції виконання видаткової частини Державного бюджету України, то безпосереднє ведення касового обслуговування операцій з бюджетними коштами, дозволяє не тільки контролювати виконання бюджетів всіх рівнів, а й попереджувати настання небажаних для держави наслідків у процесі виконання бюджетів. Таким чином, казначейський контроль включає в себе попередній та поточний фінансовий контроль.

Попередній контроль, що передуює здійсненню операцій надходження та витрачання коштів проводиться на етапі реєстрації зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та при перевірці відповідності платіжних документів взятим бюджетним зобов'язанням.

Поточний контроль, що проводиться у процесі здійснення видатків включає перевірку відповідності платіжних документів затвердженим кошторисам, відповідності бюджетним призначенням та виділеним асигнуванням відповідно до затвердженого Закону України про Державний бюджет. Також він включає контроль за повнотою та своєчасністю перерахування платежів у загальнодержавні фонди при отриманні готівки для виплати заробітної плати, контроль наявності підтвердних документів при отриманні готівки на оплату товарно-матеріальних цінностей.

Поточний контроль, що проводиться після здійснення видатків передбачає контроль відображення здійснених операцій у бухгалтерському обліку розпорядника бюджетних коштів, контроль за відповідністю взятих зобов'язань доведеним асигнуванням, а також даних бухгалтерського обліку казначейства даним обліку розпорядника бюджетних коштів.

Проте реалізація казначейського контролю в повному обсязі можлива лише при дотриманні загальних принципів фінансового контролю, а саме: законності, об'єктивності, поєднання державних, регіональних і приватних інтересів, розподілу контрольних повноважень, повноти охоплення об'єктів контролем, достовірності фактичної інформації, збалансованості контрольних дій, превентивності контрольних дій, самодостатності системи контролю, ефективності та відповідальності. Тільки за таких умов Державна казначейська служба України забезпечить дієвий попередній та

поточний контроль за використанням бюджетних коштів і недопущення їх нецільового використання.

Все це тільки підтверджує особливий характер та необхідність здійснення казначейського контролю, його складну структуру.

Отже Державна казначейська служба відіграє особливу роль, оскільки діяльність цього органу дозволяє не тільки мінімізувати втрати бюджетів, а й взагалі попереджує настання таких подій.

При цьому науковці працюють в напрямку підвищення ефективності фінансового контролю в органах казначейства, зокрема виділяють такі напрями:

- своєчасне доведення інформації, отриманої органами казначейства при здійсненні превентивного контролю, до органів, які здійснюють наступний контроль, що буде сприяти реалізації одного з пріоритетних завдань Державної казначейської служби України, а саме, координації роботи казначейства з Державною аудиторською службою в частині своєчасної кваліфікації та упередження порушень у процесі виконання бюджету;

- залучення відповідальних фахівців органів казначейства до здійснення попереднього фінансового контролю на стадії планування бюджету;

- запровадження аудиту в органах казначейства, що буде сприяти підвищенню ефективності й результативності їх діяльності та якості звітності;

- розробка відомчого класифікатора порушень, у якому будуть уніфіковані та систематизовані порушення, встановлені в результаті контрольних заходів органами казначейства, що сприятиме зменшенню порушень у бюджетній сфері, підвищенню впливу для недопущення причин їх виникнення [6].

Реалізація намічених цілей повинна забезпечити підвищення казначейського фінансового контролю, а так і покращення фінансової дисципліни в цілому.

Література:

1. Бюджетна система: підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.
2. Закон України «Про організацію оборонного планування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2198-15>.
3. Опарін В.М. Фінанси: навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.

4. Теленик С.С. Особливості казначейського контролю у сфері виконання місцевих бюджетів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11tccbvu.pdf>.

5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

6. Деркач М.І. Дейкало Л.Є. Чубак А.Ю. Напрямки підвищення ефективності казначейського контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vddfa/2012_1/Derkach.pdf.

e-mail: tr@customs.sfs.gov.ua

Гребеняк Р.Б., *головний державний інспектор сектору провадження у справах про порушення митних правил відділу аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Тернопільської митниці ДФС України*

**КОМПРОМІС ЯК СПОСІБ ПРИПИНЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У
СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ:
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗАСТОСУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИЦЬ**

Hrebnyak R.B., *Chief State Inspector of Department of Risk Analysis and Combating Customs Offenses, Ternopil Customs of SFS Ukraine*

**COMPROMISE AS A WAY TERMINATION OF PROCEEDINGS ON
VIOLATION OF CUSTOMS REGULATION: LEGISLATIVE AND
PRACTICAL APPLICATION OF THE ADMINISTRATIVE AND
JURISDICTIONAL ACTIVITY OF CUSTOMS**

Загальнодоступні джерела інформації, зокрема, вікіпедія [1] розкриває поняття «компроміс» (грец. *compromissum* – угода, згода) як згода з ким-небудь у чомусь, що досягається взаємними поступками; поступка заради досягнення мети. Звичайно, на перший погляд може здатися дещо нелогічним та суперечливим досягнення згоди у такій сфері діяльності митниць як адміністративно-юрисдикційна, кінцевою метою якої є притягнення винних осіб до відповідальності за вчинені порушення митних правил шляхом накладення адміністративних стягнень та їх виконання. Загалом, законодавство України про адміністративну відповідальність по-